

คอลัมน์ “แจ่งสี่เปี้ย” ฉบับวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2569

คนไทย...ใช้แค่วันนี้หรือออมเพื่อวันหน้า

ปวีศา ศุขะพันธุ์
ธีรสุดา โสตภิกษาพูนกุล
ธนาคารแห่งประเทศไทย

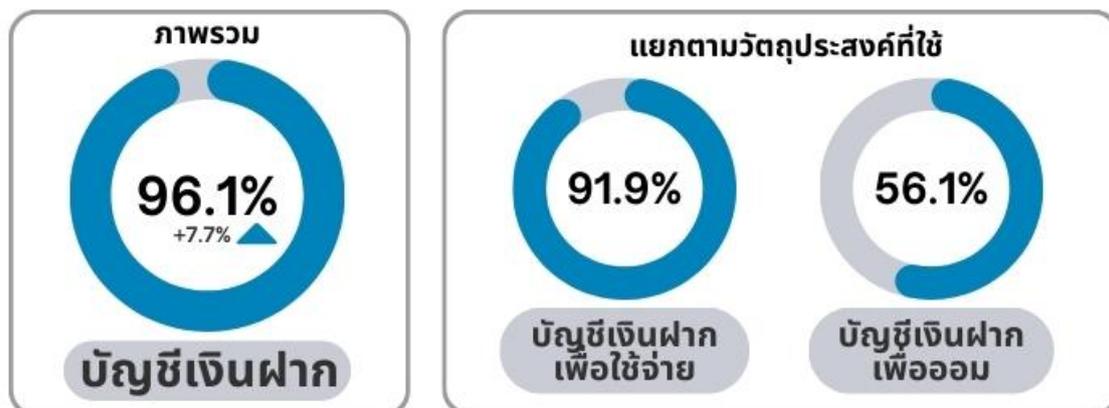
ในยุคที่เศรษฐกิจผันผวนจนเดาอนาคตแทบไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็ค่าครองชีพที่สูงขึ้น รายได้ที่ไม่แน่นอน หรือภาระหนี้ที่กดดัน การมี “เงินออม” จะเป็นเกราะคุ้มความไม่แน่นอนในชีวิตที่จำเป็นสำหรับทุกคน แต่คำถามสำคัญคือ... แล้ววันนี้ คนไทยออมมากพอแล้วหรือยัง?

ข้อมูลจากรายงานผลสำรวจทักษะทางการเงิน ระดับการออม และการใช้บริการทางการเงินของคนไทย พ.ศ. 2567 ที่แบงก์ชาติร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ชี้ว่าพฤติกรรมการออมของคนไทยยังเผชิญความท้าทาย ทั้งเรื่องความเพียงพอของเงินออมเพื่อฉุกเฉิน ความพร้อมทางการเงินสำหรับวัยเกษียณ รวมถึงภาระหนี้ที่เป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการเก็บออม ทั้งนี้ หลายคนยังฝากเงินเพียงเพื่อ “ใช้จ่าย” มากกว่าที่จะเก็บเพื่ออนาคต

วันนี้ เราจะพาไปเจาะลึกสถานการณ์การออมและเงินฝากของคนไทยแบบเข้าใจง่าย พร้อมมองให้เห็นว่าอะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้คนไทยยังออมได้ไม่มากพอ และเราจะทำอะไรเพื่อนำไปปรับใช้กับสถานการณ์การเงินของตัวเองได้บ้าง

จากข้อมูลพบว่ารูปแบบการออมของคนไทยส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในบัญชีเงินฝาก ส่วนผลิตภัณฑ์ด้านลงทุนและประกันยังมีการใช้ต่ำมาก และแม้ว่าในภาพรวมคนไทยร้อยละ 96.1% จะมีบัญชีเงินฝาก แต่มีเพียงร้อยละ 56.1 ที่มีบัญชีเงินฝากเพื่อออมเงินโดยเฉพาะ และเห็นประเด็นที่น่าสนใจ คือ กลุ่มที่มีการแยกระหว่างบัญชีเงินฝากเพื่อใช้จ่าย กับ บัญชีเงินฝากเพื่อออม มีแนวโน้มที่จะมีการบริหารจัดการทางการเงินที่ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้แยกบัญชี

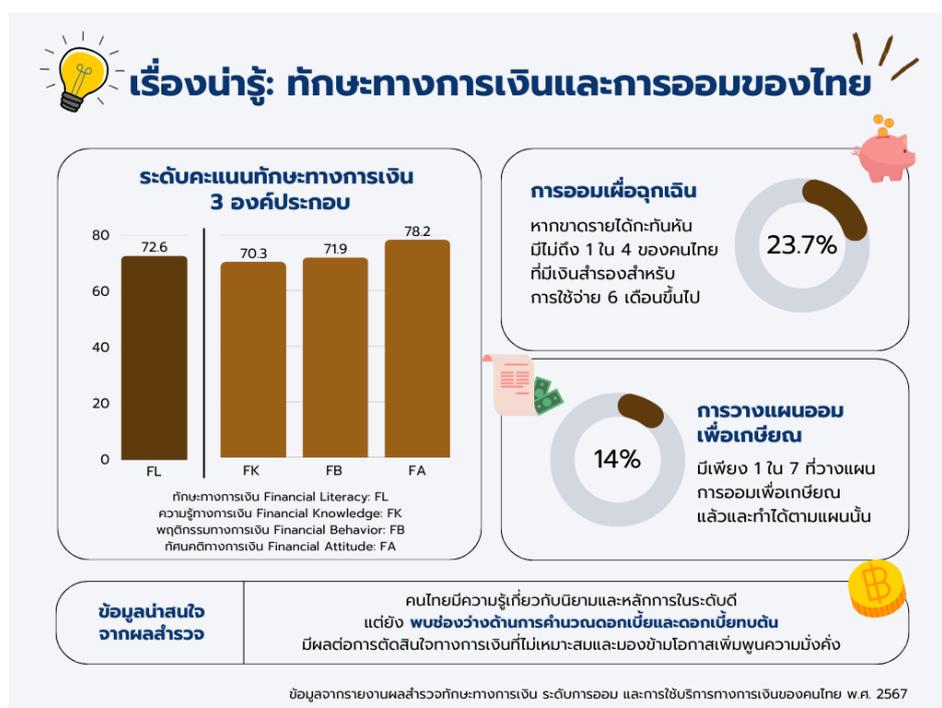
สถิติการใช้เงินฝากที่น่าสนใจปี 2567



% คิดจากสัดส่วนคนไทยที่ใช้บริการทางการเงินในระบบต่อจำนวนคนไทยที่สำรวจทั้งหมด
+ - แทนการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงของตัวเลขปี 67 เทียบกับค่าเฉลี่ยปี 63 - 65

ที่มา: ข้อมูลจากรายงานผลสำรวจทักษะทางการเงิน ระดับการออม และการใช้บริการทางการเงินของคนไทย พ.ศ. 2567 ของ ธปท.

แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาคนไทยมีการรับรู้ต่อสถานะการเงินของตนเองมากขึ้นแต่ยังมีความมั่นคงทางการเงินต่ำและมีแนวโน้มปรับแย่ลงจากทั้งภาวะเศรษฐกิจและระดับการออมเพื่อฉุกเฉินที่พบว่ามีเพียง 1 ใน 4 ของคนไทยประเมินว่าตนเองสามารถอยู่ด้วยเงินออมที่สะสมไว้ได้เกิน 6 เดือนหากต้องขาดรายได้กะทันหัน เช่น กรณีตกงานแบบไม่ทันตั้งตัว นอกจากนี้ในยุคที่ไทยเป็นสังคมสูงวัย มีคนไทยเพียง 1 ใน 7 ที่ได้วางแผนเก็บออมเพื่อยามเกษียณและสามารถทำได้ตามแผนที่วางไว้



ระดับทักษะทางการเงินก็อาจมีผลต่อการที่ระดับการออมยังไม่เพียงพอ ถึงแม้ว่าผลสำรวจจะชี้ว่าคนไทยมีทักษะทางการเงินในภาพรวมอยู่ในระดับดีโดยเฉพาะในด้านความรู้ความเข้าใจในหลักการและคำศัพท์ทางการเงิน เช่น เรื่องเงินเฟ้อ ความเสี่ยงและผลตอบแทน และการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน แต่ในด้านการคำนวณดอกเบี้ยทบต้นที่พบว่ามีความรู้ระดับคะแนนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยในระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง ที่อยู่ในระดับ 33.2 คะแนน เทียบกับค่าเฉลี่ยที่ 41.7 คะแนน ซึ่งอาจเป็นช่องว่างสำคัญที่ส่งผลให้มองข้ามโอกาสในการเพิ่มพูนความมั่งคั่งจากพลังของดอกเบี้ยทบต้นได้ เนื่องจากสามารถสร้างความแตกต่างด้านความมั่งคั่งในระยะยาวได้อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่เดียวกันสำหรับคนที่ใช้สินเชื่อก็อาจมองข้ามภาระหนี้ที่สะสมเพิ่มพูนและติดกับดักหนี้เป็นวงจร

บริบทสภาพแวดล้อมในปัจจุบันยังมีส่วนทำให้คนไทยเจอความท้าทายในการเก็บออม

ด้านการใช้จ่าย: การมีแพลตฟอร์มช้อปปิ้งออนไลน์ในปัจจุบันที่ทำได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ประกอบกับสื่อโซเชียล/อินฟลูเอนเซอร์ที่ใช้อย่างคึกคัก “ของมันต้องมี” “ใช้ชีวิตเพื่อความสุขในวันนี้โดยไม่สนวันหน้า” รวมถึงการสามารถซื้อของก่อนจ่ายทีหลังได้ผ่าน “Buy Now Pay Later” ที่มากระตุ้นการใช้จ่าย ทำให้การเข้าถึงการเงินในยุคดิจิทัล อาจกลายเป็นดาบสองคมทำให้หลายคนเผลอใช้จ่ายเกินจำเป็น การออมจึงกลายเป็นสิ่งที่ ‘คิดว่าจะทำ’ แต่ไม่ได้ทำจริง

ด้านผลิตภัณฑ์เงินฝาก รูปแบบบัญชีเงินฝากแบบเดิม ๆ อาจไม่ดึงดูดให้เกิดพฤติกรรมการออม (ดอกเบี้ยคงที่และต่ำ ใช้/ออมปนบัญชี) แต่ก็เริ่มเห็นผลิตภัณฑ์การออมใหม่ๆ จากสถาบันการเงินที่มีลูกเล่น/ฟีเจอร์ช่วยกระตุ้น (nudge) และเสริมสร้างวินัยทางการเงินที่แต่ละคนสามารถเลือกรูปแบบ/ผลิตภัณฑ์ที่เข้ากับไลฟ์สไตล์ และเป้าหมายทางการเงินได้มากขึ้น เช่น บัญชีเงินฝากประจำที่ลูกค้าสามารถเลือกความถี่และยอดเงินฝากในแต่ละงวดที่สอดคล้องกับลักษณะรายได้ตามอาชีพต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพอิสระ ที่มีรายได้ไม่แน่นอน หรือการเพิ่มรางวัลจูงใจเพื่อกระตุ้นการออมให้สำเร็จ เป็นต้น

ด้านการสร้างแรงจูงใจที่ถูกต้อง ที่หากเปรียบเทียบการนำเงินไปใช้จ่ายซื้อของกับการออมเงินแล้วสิ่งที่เหมือนกันคือการเงินไหลออกไปจากกระเป๋า แต่ผลลัพธ์กลับแตกต่างกันเนื่องจากทำไปแล้วไม่อาจเห็นผลในเวลาสั้น ๆ หรือได้รับสิ่งของกลับมา จึงทำให้แรงจูงใจในการออมเกิดขึ้นได้ยาก เพราะต้องใช้เวลายาวนาน กว่าที่จะเห็นเงินออมนั้นเติบโต

เราจะเห็นได้ว่าการออมเงินให้สำเร็จ มีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องนอกเหนือจากเรื่องทักษะหรือวินัยทางการเงิน ดังนั้น เราอาจเริ่มต้นง่าย ๆ จากการมีเป้าหมายหรือแผนที่ชัดเจนว่าจะต้องใช้เงินในอนาคตเพื่ออะไรบ้าง เช่น ซื้อรถ ซื้อบ้าน หรือเพื่อเป็นทุนการศึกษาบุตร ควบคู่กับการมองหาเครื่องมือทางการเงิน

และการพัฒนาทักษะทางการเงินอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการผลักดันจากภาครัฐและเอกชนในการสร้างแรงจูงใจ ที่ถูกต้อง ส่งเสริมค่านิยมร่วมด้านการออมในสังคม อันจะช่วยให้ก้าวไปสู่ผลลัพธ์ในทางปฏิบัติได้จริง

สิ่งสำคัญที่สุดคือการเริ่มต้นและการทำอย่างสม่ำเสมอโดยการสร้างวินัยทางการเงิน จัดการ รายรับ-รายจ่าย ตั้งเป้าหมาย เพื่อความมั่นคงทางการเงินในอนาคต

ทุกท่านสามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมของ[ผลสำรวจฯ ฉบับเต็ม](#) ผ่านทางเว็บไซต์ทางการของแบงก์ชาติได้แล้ววันนี้

**** บทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด ****